

Jak myśli ciało?

Cieleśnie-ruchowe praktyki doby modernizmu
Międzynarodowa Konferencja Badawcza

3-4 grudnia 2016 r., ms², ul. Ogrodowa 19, Łódź

SOBOTA, 3 grudnia 2016 r.
ms², ul. Ogrodowa 19, Łódź

10.00-10.30

Małgorzata Leyko, Katarzyna Słoboda

Wprowadzenie do tematu konferencji przez kuratorki

10.30-11.00

Susan Manning

Naród i świat w tańcu modern

Wykład jest mapą nowej globalnej historii tańca modern. O ile wcześniej umieszczano pojawianie się tańca modern w ramach ograniczonych parametrami relacji państwo-państwo, obecne badania przyglądają się tancerzom przekraczając granice państw, kiedy podróżują oni, aby pobierać naukę, występować na międzynarodowych wystawach i jeżdżą po stolicach kultury na sześciu kontynentach. O ile wcześniej uważano, że Ausdrucksstanz i amerykański taniec modern były zjawiskami źródłowymi, obecne badania dają obietnicę przesunięcia tej linii czasowej i znalezienia nakładających się i równoległych podobnych zjawisk w Indiach, Chinach, Japonii, Korei, Argentynie, Chile, Meksyku, na Jamaice, Kubie, w Senegal, Australii, Palestynie/Izraelu, Wielkiej Brytanii, Kanadzie, Stanach Zjednoczonych i w Europie. Jak moglibyśmy napisać globalną historię tańca modern nie spłaszczając różnic, ale pełniej je ukazując?

BIO: Susan Manning jest znaną na świecie historyczką tańca modern, której teksty przetłumaczono na niemiecki, francuski, włoski, hiszpański i polski. Jest autorką książek *Ecstasy and the Demon: the Dances of Mary Wigman* (1993; wyd. II w 2006 r.) i *Modern Dance, Negro Dance: Race in Motion* (2004), kuratorką *Danses noires/blanche Amérique (Tańce czarno/białej Ameryki)* (2008), współredaktorką *New German Dance Studies* (2012), i autorką dramaturgii do choreografii Reggie Wilsona *Moses(es)* z 2013 r.. Od 2004 do 2008 roku była Przewodniczącą Stowarzyszenia Historyków Tańca (Society of Dance History Scholars), a od 2012 do 2018 r. Głównym Badaczem w finansowanej przez Andrew W. Mellona inicjatywie Dance Studies in/and the Humanities (Studia nad tańcem w/i naukach humanistycznych). Jest również Profesorką w zakresie badań nad jęz. angielskim, teatrem i sztuką performatywną na Uniwersytecie Northwestern.

11.00-11.30

Hanna Raszewska

Warszawa dwudziestolecia międzywojennego europejską siłą tanecznego modernizmu?

Ausdruckstanz, rytmika, free dance; Laban, Jooss, Wigman, Jaques-Dalcroze, Duncan – tych kilka pojęć i nazwisk wycisnęło niezatarte piętno na polskim tańcu lat 1918-1939. Zagraniczni twórcy i twórczynie prezentowali się w stolicy, a z kolei polskie artystki i polscy artyści – m.in. Buczyńska, Groke, Mieczysława, Nireńska, Prusicka, Sorel-Abramowicz, Wysocka – kształcili się za granicą, otwierając następnie szkoły, *kreując jednocześnie specyficzny polski styl tańca*, jak pisze Joanna Leśniewska w *Słowniku wiedzy o teatrze* pod redakcją Marcina Siwca. Na czym ten styl polegał? Jakim tworzywem ruchowym się posługiwano, jakie wybierano środki wyrazu, według jakich matryc konstruowano dzieła choreograficzne? Czy można mówić o jednym spójnym nurcie, czy mamy do czynienia z różnorodnością, a może i sprzecznością, w ówczesnych postawach względem nowości? Na te pytania chcę poszukać odpowiedzi.

BIO: Hanna Raszewska (1982) – absolwentka Filologii Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego oraz Podyplomowych Studiów Teorii Tańca Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina. W 2011 roku ukończyła szkolenie na warsztatach choreologicznych w Instytucie Choreologii w Poznaniu. W 2016 zaczęła studia doktoranckie w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk. Jest wykładowczynią przedmiotów „teoria tańca” i „teorie tańca” (UMFC) oraz historii tańca XX i XXI wieku (Mazowiecki Instytut Kultury) i publicystką (taniecPOLSKA.pl, „Pulse Dance”, „nietak!t Inne strony teatru”). Uczestniczy w zróżnicowanych projektach badawczych. Członkini Polskiego Forum Choreologicznego, Otwartego Forum Środowisk Sztuki Tańca, International Dance Council CID, współzałożycielka sekcji warszawskiej CID-Varsovie, prezeska Fundacji „Myśl w Ciele” (programy: Warszawska Pracownia Kinetograficzna, Laboratorium Ciała).

11.30-12.00 PRZERWA KAWOWA I GIMNASTYKA SŁOWIAŃSKA

12.00-12.30

Mark Franko

Praca, abstrakcja i rzeczywistość

Moje wystąpienie jest analizą punktów wspólnych i dwuznaczności pomiędzy retoryką modernistyczną dotyczącą abstrakcji i rzeczywistości a proletariacką awangardą lat trzydziestych XX wieku, która koncentrowała się na kwestiach społecznych związanych z pracą. W tańcu ruch ten ukształtował się wokół kilku organizacji, które połączyły taniec i pracę. Skoncentruję się przede wszystkim na tańcu, ale podam również przykłady z literatury i sztuk wizualnych. Moja teza wywodzi się z idei, które przedstawiłem w *The Work of Dance: Labor, Movement and Identity in the 1930s*, a materiał pochodzi ze Stanów Zjednoczonych.

BIO: Mark Franko, Profesor tańca w Laura H. Carnell School i na Wydziale Muzyki i Tańca (Boyer College of Music and Dance) Uniwersytetu Temple, w 2011 r. otrzymał Nagrodę Kongresu za wybitne badania nad tańcem. Opublikował sześć książek: *Martha Graham in Love and War: the Life in the Work*; *Excursion for Miracles: Paul Sanasardo, Donya Feuer, and Studio for Dance*; *The Work of Dance: Labor, Movement, and Identity in the 1930s*; *Dancing Modernism/Performing Politics*; *Dance*

as Text: Ideologies of the Baroque Body; The Dancing Body in Renaissance Choreography. Franko był redaktorem *Ritual and Event: Interdisciplinary Perspectives* (wyd. Routledge), *The Handbook of Dance and Reenactment* (wyd. Oxford), był też współredaktorem *Acting on the Past: Historical Performance Across the Disciplines* (wyd. Wesleyan). Po zakończeniu 10-letniej kadencji redaktora naczelnego magazynu *Dance Research Journal*, Franko pozostał redaktorem-założycielem serii wydawniczej *Badania nad teorią tańca* (Oxford Studies in Dance Theory). Książka *Dance as Text* została wznowiona przez Oxford University Press, a Franko pracuje obecnie nad kolejną książką: *Baroque Modernities: Rethinking French Dance in the Twentieth Century*.

12.30-13.00

Kate Elswit

Oglądanie tańca modernistycznego, oglądanie modernistycznych ciał

W gorączkowej atmosferze ery modernizmu w tańcu zaszły radykalne zmiany, które nauczyły publiczność odczytywać znaczenie we wszystkich ciałach, nie tylko tych, które akurat występują na scenie. Moje wystąpienie jest omówieniem historycznego podejścia do takich „archiwów oglądania”, ze szczególnym wykorzystaniem przykładu Republiki Weimarskiej. Relacje z kreatywnego, afektywnego i translatywnego oglądania – przedstawione w tekście lub na obrazie – posłużą za serię eksperymentów z wyobraźnią w rozumieniu współczesnych ciał. Kiedy taniec domagał się autonomii, w jaki sposób medium, w którym jej poszukiwał tak ostatecznie oddało się zrozumieniu bliskości formy i codzienności? Zaczynam od pogłębienia tej tezy w odniesieniu do mojej książki *Watching Weimar Dance*, a potem przechodzę do nowszej kwestii, jaką podnosi to podejście w odniesieniu do bliskości form, takich jak taniec i teatr w większych ekosystemach w praktyce, a także bliskości tańca niemieckiego i większej transnarodowej sieci performansu.

BIO: Kate Elswit wykłada w Theatre and Performance w The Royal Central School of Speech and Drama i jest autorką książki *Watching Weimar Dance* (wyd. Oxford University Press, seria Oxford Studies in Dance Theory, 2014) oraz *Theatre & Dance* (wyd. Palgrave Macmillan, *Theatre&* series, ukaze się wkrótce). Zdobyła nagrodę im. Gertrude Lippincott Stowarzyszenia Historyków Tańca (Society of Dance History Scholars), przyznawaną co dwa lata nagrodę za publikację im. Sally Banes (Biennial Sally Banes Publication Prize) Amerykańskiego Towarzystwa Badań nad Teatrem (ang. American Society for Theatre Research) oraz wyróżnienie w konkursie o nagrodę im. Joe A. Callawaya, a jej badania uzyskiwały wsparcie z wielu źródeł, w tym także stypendium Marshalla, po-doktoranckie stypendium Fundacji Andrew W. Mellon dla badaczy nauk humanistycznych Uniwersytetu Stanforda oraz grant badawczy im. Lilian Karina w zakresie tańca i polityki (Research Grant in Dance and Politics). Jej eseje publikowane są w magazynach *TDR: The Drama Review*, *Theatre Journal*, *Modern Drama*, *Art Journal*, *Performance Research*, *Dance Research Journal* i *New German Dance Studies*. Najnowsza współpraca w sztukach performatywnych to *Future Memory* z Rani Nair i *Breath Catalogue* z Megan Nicely.

13.00-14.00 PRZERWA NA LUNCH I GIMNASTYKA SŁOWIAŃSKA

ms | Muzeum Sztuki w Łodzi

14.00-14.30

Inge Baxmann

Technika i przyroda: taniec i technologie życia Weimarskiej awangardowej sztuki i kultury

Z bliskiej współpracy technologii nowych mediów w naukach przyrodniczych i sztuki nowoczesnej, wyłoniły się nowe praktyki i nowa wymaginowana kultura technologiczna, które zakwestionowały sposób myślenia skoncentrowany na człowieku. Projekt ucieleśnienia technologii („Verleiblichung der Technik”), oparty na ideach biomorficznych i biotechnicznych, łączył sztukę nowoczesną, od tańca, malarstwa, architektury po fotografię i film. Ruch, rytm i nowy model przestrzeni, gdzie rezonują energie i sprzeczne siły były osią idei form życia jako techniki podobne u roślin, zwierząt i ludzi. Spowodowane to było nowymi mediami, takimi, jak mikro-film i fotografowanie roślin. Ich obrazy pokazały skomplikowane techniki stosowane przez rośliny konstruktywnie i łatwo adaptujące się do środowiska oraz estetyczną jakość tworzonych form. Wraz z nowym reżimem sensorycznym pojawiły się idee „elastyczności” i „odpowiedzialności” jako cechy „nowego człowieka” (Neuer Mensch).

BIO: Inge Baxmann jest Profesorką w Instytucie badań nad teatrem Uniwersytetu Lipskiego. Od 2001 do 2009 roku była dyrektorem Archiwum Tańca w Lipsku. Jest członkiem Rady Naukowej czasopisma « Zeitschrift für Medienwissenschaft ». Lista jej publikacji obejmuje, m.in.: *Mythos Gemeinschaft. Körper- und Tanzkulturen in der Moderne* (Monachium, wyd. Fink 2000), *Les Archives Internationales de la Danse 1931-1951* (Paryż, wyd. CND 2006, red. z C.Rousier i P.Veroli), *Mayas, Pochos and Chicanos: Die transnationale Nation* (Monachium, wyd. Fink 2007), *Arbeit und Rhythmus. Lebensformen im Wandel* (Monachium, wyd. Fink 2009, red. z S.Göeschel, M. Gruß i V.Lauf), *Social Media – New Masses* (Chicago: wyd. University of Chicago Press 2016, red.z T.Beyes i C.Pias), w przygotowaniu: *Des hommes, des plantes et des médias: Leçons de cohabitation dans l'art immersive* (Paryż, wyd. Editions Michel Place 2017)

14.30-15.00

Wojciech Klimczyk

Ambiwalentna moc (nowoczesnych) rytmów: Jaques-Dalcroze, Fuchs, Święto wiosny

W początkach dwudziestego stulecia w kulturze europejskiej spod znaku modernizmu rytm stał się jednym z ważniejszych obiektów zainteresowania. Wiązało się to z przemianami technologicznymi, ze wzrostem tempa życia, ze zmianami w wizji społeczeństwa i jednostki oraz wzajemnych między nimi relacji. W tym kontekście rytm można było widzieć jako rodzaj klucza interpretacyjnego, fenomen, którego badanie pozwala tak na diagnozę, jak transformację rzeczywistości. Artyści modernistyczni zafascynowani byli jego potęgą, ale też w swoich dziełach dali wyraz ambiwalencji siły nowoczesnego rytmu. Sztandarowym tego przykładem jest *Święto wiosny* z muzyką Strawińskiego i w choreografii Niżyńskiego. W swoim wystąpieniu chcę przyjrzeć się temu legendarnemu baletowi, oświetlając go przy pomocy teorii dwóch postaci w różny sposób obecnych "w tle" dzieła: Emile'a Jacques-Dalcroze'a i Georga Fuchsa, pokazując otwarte i ukryte zależności między koncepcjami rytmu wyłaniającymi się z ich tekstów i tymi kulturowymi rytmami, które ukształtowały *Święto*.

BIO: Wojciech Klimczyk pracuje w Katedrze Porównawczych Studiów Cywilizacji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Choć stopień doktora uzyskał w zakresie socjologii, obecnie bardziej interesują go studia kulturoznawcze. Opublikował różnorodne prace na temat ciała w kulturze współczesnej w tym następujące książki: *Erotyzm ponowoczesny* (wyd. Universitas 2008), *Wizjonerzy ciała. Panorama współczesnego teatru tańca* (wyd. Ha!art 2010) oraz *Wirus Mobilizacji. Taniec a kształtowanie się nowoczesności 1455-1795*, vol. 1-2 (Universitas 2015). Wraz z Agatą Świerzowską jest redaktorem antologii *Muzyka a ludobójstwo* (wyd. Peter Lang 2015). Jego praca doktorska zatytułowana *Antropologia współczesnego teatru tańca. Dynamika praktyki artystycznej* została obroniona z wyróżnieniem. Poza pracą na UJ, współprowadzi grupę artystyczną Harakiri Farmers, która stworzyła wiele projektów multi-dyscyplinarnych łączących taniec współczesny, teatr post-dramatyczny i performans (www.harakirifarmers.com).

15.00-17.00 – DYSKUSJA I GIMNASTYKA SŁOWIAŃSKA

**NIEDZIELA, 4 grudnia 2016 r.
ms², ul. Ogrodowa 19, Łódź**

11.00-11.30

Felicia McCarren

Tańczące maszyny: choreografie ery reprodukcji mechanicznej

Jak myśli ciało? To prowokacyjne pytanie zadane przez kuratorki zakłada istotną podwójną relację: ciało jako miejsce, w którym mieści się wiedza i taniec jako sposób jej wyrazu. Stawia również podwójne wyzwanie: po pierwsze, *mechaniki* wiedzy cielesnej (nie co, ale *jak*), i po drugie, historycznego i teoretycznego odniesienia tego mechanizmu do tańca i praktyk związanych z ruchem. Zamiast uważać nowoczesność – a nawet historię tańca – za daną, chciałabym przeanalizować jedno i drugie. Zdolność tańca do kodowania informacji i mechanika jego ukrytej pracy uczyniły z niego model zautomatyzowanej, robotycznej inteligencji, która definiuje nowoczesność od rewolucji przemysłowej do cyfrowej. Taniec jest również poetyką ciała, która inaczej artykułuje (nie za pomocą mowy lub słów), a przez to artykułuje coś innego. Poprzez choreografię tancerze angażują tożsamość cielesną wychodząc podczas występu poza ucieleśnienie. Jakie lekcje ma dziś dla nas historyczna awangarda, nowoczesność „tańczącej maszyny”? Tancerze nadal są modelem pracy, którą maszyny uczyniły niewidoczną i zamieszkują przestrzeń, w której ich praca fizyczna jest oceniana nierówno. Koncepcja performatywności płci ostatnio postrzegana jest jako zagrażająca normom pedagogicznym i genderowym w Europie. Potencjał ciała kobiecego jest nadal upolityczniany w kategoriach reprodukcji (rozmnażania) i produktywności. A jednak występy taneczne i ich ogromna moc kulturowa w niektórych kontekstach historycznych również stworzyły warunki umożliwiające nowe odczytanie ciała, a także nowoczesnych technologii medycznych, wizualnych i przemysłowych, które mają wpływ na życie ciała. W Łodzi chcę zapytać, *jak*.

BIO: Felicia McCarren, obecnie rezydentka w paryskim Instytucie Badawczym jest Profesorką na Uniwersytecie Tulane w Nowym Orleanie, USA. Felicia jest autorką dwóch książek wydanych przez Stanford University Press: *Dance Pathologies: Performance, Poetics, Medicine* (z serii *Writing Science*, 1998) i *Dancing Machines: Choreographies of the Age of Mechanical Reproduction* (2003; przedruk w 2015 r.). Jej najnowsza książka, *French Moves; The Cultural Politics of le hip hop* (Oxford, 2013) została nagrodzona nagrodą De la Torre Bueno przez Towarzystwo Historyków Tańca (Society of Dance History Scholars) oraz Nagrodą Kongresu za wybitną publikację w 2014 r. w zakresie badań nad tańcem. Na publikację oczekują trzy artykuły: "Dancing D-Day" w *Oxford Handbook of Dance and Politics* (w druku) "Minority Visibility and Hip Hop Choreography: France 2015" w *Contemporary Choreography; A Critical Reader*, wyd. Routledge (ukaze się w 2017 r.) i "Somebody or Anybody?: Postcolonial Choreography and the cultural economy," w *Post-Migration and Postcoloniality in Contemporary French Culture* wyd. Liverpool University Press. Jej obecny projekt, *Planting Dance: Natural History and Cultural History of Gender in Performance*, analizuje, jak historia kultury nauki i taniec sceniczny pozwalają nam zobaczyć w jaki sposób szersze idee rozwoju kwestii płci w nauce o roślinach trafiają na scenę. Jaka narracja gender stała się możliwa w choreografii dzięki botanice i jakie role umożliwił taniec sceniczny roślinom? W klimacie narastającego biologizmu, profesjonalizacji nauki i państwo-centricznej biomy sceny staje się również laboratorium.

11.30-12.00

Anna Królicza

Wpływ konstruktywizmu na praktyki ruchowe Oskara Schlemmera, Wsiewołoda Meyerholda i Tadeusza Kantora. Od biomechaniki i mechanicznych baletów do działań ruchowych bioobiektów

Początek XX wieku obfitował w różne systemy aktorskie, będące odpowiedzią na otaczającą teatr - rzeczywistość i niezwykle szybko zachodzące w niej zmiany związane z rozwojem nauki, technologii i techniki. Przyglądając się trzem wizjonerskim koncepcjom: Oskara Schlemmera, Wsiewołoda Meyerholda i Tadeusza Kantora, twórców pochodzących z różnych kontekstów kulturowych, można zauważyć jak ich idee teatru i aktora spotykają się, a nawet przenikają w różnych punktach, by ostatecznie wypracować odrębne formy. Znakiem czasu dostrzeganym we wszystkich koncepcjach jest zatem synteza; i tak w dziele teatralnym spotykają się materializm i duchowość. We wszystkich trzech koncepcjach widać zainteresowanie mechaniką jako obszarem nauk ścisłych - fizyki; i prawami mechaniki, które mają zastosowanie w ludzkim organizmie. Człowiek jest syntezą, zdolny do odczuwania metafizyki i funkcjonujący zgodnie z biologiczno-fizycznymi zasadami. To postrzeganie i łączenie żywego z nieożywionym stanowi sedno wspomnianych trzech koncepcji teatru i techniki działania aktora. Moim celem jest przyjrzenie się tym systemom i porównanie ich, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu konstruktywizmu na praktyki ruchowe aktorów.

BIO: Anna Królicza - Krytyczka, historyczka tańca oraz kuratorka. Ukończyła teatrologię oraz rusycystykę na Uniwersytecie Jagiellońskim, a obecnie przygotowuje doktorat na temat pamięci i ciała w Teatrze Śmierci Tadeusza Kantora i Tanztheater Wuppertal Piny Bausch. Jest autorką pierwszej książki o najnowszej historii tańca współczesnego w Polsce: „Sztuka do odkrycia. Szkice o polskim tańcu” (Tarnów,

ms | Muzeum Sztuki w Łodzi

2011) oraz wydanego przez Cricotekę cyklu wywiadów z młodymi polskimi choreografami: „Pokolenie Solo. Choreografowie w rozmowach z Anną Królicą” (Kraków, 2013). W latach: 2011–2013 — przewodnicząca pierwszej Rady Programowej ds. Tańca Instytutu Muzyki i Tańca. Sprawowała funkcję koordynatorki ds. merytorycznych I Kongresu Tańca w 2011 roku. W 2012 roku otrzymała stypendium twórcze Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Obecnie pracuje jako kuratorka „Maszyny choreograficznej” w Cricotece (wcześniej współpracowała z CK „Zamek” jako kuratorka „Sztuka z perspektywy żaby” oraz „Archiwum ciała”), a także w zespołach kuratorskich przy „Goodbye Superman” i festiwalu „Kalejdoskop”. W latach 2006-2011 prowadziła wraz Witoldem Mrozkiem portal www.nowytaniec.pl

12.00-12.30

Gaja Karolczak

“Which way Witch?” – odczynianie subiektywności

Chciałabym zastanowić się, jak dochodzi do zakłócenia ciągłości norm społecznych ruchu przyglądając się pismom Mary Wigman i zestawiając je z ówczesnym praktykami duchowymi i teoriami sugestii i afektu. „Podprogowe archiwum” można uznać za zasobne w perspektywie rozkładu określonej cielesnej podmiotowości: staje się ono wówczas również istotne w rozważaniach o politycznym potencjale tańca. Zamierzam wyjść od tezy Michaela Cowana, który w *Cult of the Will: Nervousness and German Modernity* (2008) sugeruje, że praktyki duchowe początku XX wieku rozwijały nowy "motywacyjny" paradygmat treningu mentalnego (zaprojektowany, by poradzić sobie w niepewnym świecie) i zobaczyć, jak rezonuje on ze współczesnym remake'iem *Hexentanz II* Stuarta Meyers'a - *Which way Witch?* (2015).

BIO: Gaja Karolczak absolwentka Historii Sztuki UAM i Master in the Science of Performative Creativity (UAM & University of Malta), a.pass w Brukseli. Stypendystka Alternatywnej Akademii Tańca 2016. W latach 2012- 2015 prowadziła serie warsztatów, rezydencji, występów w różnych konstelacjach zorganizowanych wokół performatywności *Phantom Sensations*. Kontynuuje współpracę z Martyną Lorenc - *Phantom of the Paradise* (Bukareszt, 2016) Z Martą Romaszkan założyła fundację Sens Ruchu edukującą pozaformalnie (Poznań, Palermo). Publikacje m.in: *Ruch pytania – Deborah Hay i Maurice Blanchot* „Mała kultura Współczesna”; Percepcja zestrojona. Rozmowa z Lisą Nelson i Scottem Smithem, 2015, (wspólnie z Katarzyną Słobodą); „O odbiorze improwizacji [w]: *Przyjdźcie, pokażemy Wam, co robimy. O improwizacji tańca*, Muzeum Sztuki w Łodzi 2013-"O choreografowaniu Empatii i Neuronach Lustrzanych": Didaskalia nr 112, 2012

12.30-13.30 PRZERWA NA LUNCH I GIMNASTYKA SŁOWIAŃSKA

13.30-14.00

Joanna Szymajda

Solo w tańcu – forma modernistyczna i/czy współczesna ?

W swoim wystąpieniu chciałabym porównać funkcje i estetyczne implikacje solowej formy spektaklu, która pojawiła się w tańcu modernistycznym na początku XX wieku

ms | Muzeum Sztuki w Łodzi

do tego, jak spektakl solo w tańcu funkcjonuje dziś. Wielkie kreacje Duncan, Wigman czy Graham ustanowiły solo jako uprzywilejowaną formę ekspresji pionierek tańca modernistycznego. Fenomen ten ewoluował na przestrzeni XX wieku, przyczyniając się także do zmiany wizerunku tancerki, utożsamianej dotychczas z głęboko sensualną i emocjonalnie ekspresyjną artystką. Ostatnie dziesięciolecia XX wieku to ponownie powrót formy solowej i towarzyszący mu wzrost świadomości znaczenia tego specyficznego procesu kreatywnego dla ugruntowania pozycji ideologicznej artysty. Wynika to z rosnącego poczucia konieczności przemyślenia własnych środków estetycznych, sposobów wypowiedzi, czy też wreszcie skonfrontowania się z inną formą pracy niż zbiorowa. Niestety, coraz częściej z przyczyn ekonomicznych kreacje solowe pozostają także jednym z niewielu sposobów na kontynuację pracy artystycznej, z uwagi na relatywnie niewielkie koszty produkcji. Tak więc forma solo – ten spadek po modernizmie - sama w sobie przeszła swoistą rewolucję, manifestującą się w pracach artystów na przestrzeni XX wieku. W swoim wystąpieniu chciałabym prześledzić tę drogę, skupiając się na analizie funkcjonalnej (wpisującej solo jako formę w system produkcji i dystrybucji) i estetycznej wybranych przykładów.

BIO: Joanna Szymajda - Z-ca dyrektora Instytutu Muzyki i Tańca. Doktor nauk humanistycznych, pracę doktorską obroniła na Université Paris III Sorbonne Nouvelle i Uniwersytecie Łódzkim. Absolwentka studiów magisterskich z zakresu teatrologii i psychologii na Uniwersytecie Łódzkim oraz Université Lyon II. Autorka książki „Estetyka współczesnego tańca europejskiego po 1990” (Księgarnia Akademicka) oraz redaktorka zbiorowej publikacji „European Dance since 1989” (Routledge/IMIT). Teksty naukowe i krytyczne o tańcu współczesnym publikowała również na łamach m.in. „Dialogu”, „Teatru”, „Didaskaliów”, „Kultury Współczesnej”, „Ruchu Muzycznego” czy „Opcji”. Pracowała m.in. jako kuratorka projektów tanecznych, np. w ramach Festiwalu Dialogu Czterech Kultur, oraz koordynatorka artystyczna Międzynarodowego Festiwalu Tańca Współczesnego Ciało/Umysł.

14.00-14.30

Julia Hoczyk

Ciało jako model rozwoju kultury i społeczeństwa: kobiece pionierki tańca współczesnego i ich kontynuatorki

W swoim referacie chciałabym przyjrzeć się pracy euroamerykańskich tancerek i choreografek okresu modernizmu, nawiązujących do modernistycznej filozofii i estetyki oraz ich wybranych kontynuaterek. To właśnie one w moim przekonaniu przyczyniły się do rewaloryzacji kobiecego ciała i jego reprezentacji w sztuce, tworząc jej własne formy i przesuwając granice tego, co dozwolone jest kobiecemu podmiotowi tańczącemu. Postawię tezę, że taniec współczesny w interesujących mnie twórczyń miał nie tylko ogromny potencjał emancypacyjny, ale rzeczywiście w XX wieku pełnił taką rolę i nie przestał jej pełnić w latach 50., 60. i 70. W ostatniej części mojego wystąpienia zastanowię się nad tym, jakie odmienne od społecznie przyjętych modele postrzegania cielesności zaproponowały amerykańskie artystki? Dlaczego ich propozycje pojawiły się właśnie wtedy? Co kobiety-artystki miały do powiedzenia o cielesności uwikłanej w rozwój kapitalistycznej organizacji społeczeństwa i pracy?

BIO: Julia Hoczyk - Teatrołożka, krytyczka i teoretyczka tańca, redaktorka. Absolwentka Wydziału Wiedzy o Teatrze Akademii Teatralnej w Warszawie (praca magisterska: Japoński taniec butō. Historia i charakterystyka gatunku pod opieką prof.

ms | Muzeum Sztuki w Łodzi

Leszka Kolankiewiczza). Doktorantka Instytutu Sztuki PAN. Studiowała również na podyplomowych studiach Gender Studies Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego. Teksty krytyczne publikowała m.in. w „Didaskaliach”, „Teatrze”, „Opcjach”, „Dwutygodniku.com” i na portalu nowytaniec.pl. W latach 2005-2010 była redaktorką „Sceny” – periodyku poświęconego kulturze i edukacji teatralnej, w latach 2008-2011 – sieciowego miesięcznika „Kultura Enter”, a obecnie – portalu taniecPOLSKA.pl (inicjatywy Instytutu Muzyki i Tańca), poświęconego przede wszystkim informacji, promocji i dokumentacji tańca artystycznego w Polsce. Zajmuje się problematyką ciała, cielesności i gender (płci kulturowej) w polskim i światowym tańcu współczesnym. Prowadzi gościnne wykłady o tańcu współczesnym i butō. Pracuje w Instytucie Muzyki i Tańca.

14.30-16.30 – DYSKUSJA I GIMNASTYKA SŁOWIAŃSKA